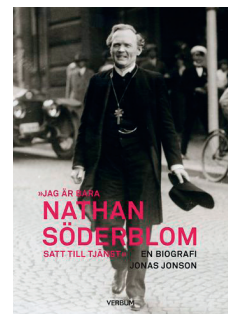

Bokmelding

Jag är bara Nathan Söderblom, satt till tjänst. En biografi

Jonas Jonson. 476 sider, Verbum, Stockholm, 2014

Lars Olof Jonathan (Nathan) Söderblom (født 15. januar 1866, død 12. juni 1931) er godt kjent som en av de sentrale kirkeledere i forrige århundre. Han ble tildelt Nobels fredspris for sitt økumeniske arbeid i 1930. Under første verdenskrig engasjerte Söderblom seg sterkt i arbeidet for fred og i drømmen om å forene ulike kirkesamfunn i forskjellige land. Allerede like etter krigsutbruddet hadde han sammen med flere nordiske biskoper og The Federal Council of the Churches in America sendt ut et opprop for fred og kristen forståelse, og i 1917 var han med på å organisere et internasjonalt kirkemøte i Uppsala. Her ble det vedtatt et manifest med en sterk fredsappell. I 1925 ble konferansen *The Universal Christian Conference on Life and Work* arrangert i Stockholm. Nesten 700 deltakere fra 37 land møtte, og her fastslo deltagerne at «krig var et uegnet middel til å løse internasjonale konflikter og uforenlig med den kristne kirkes ånd». Kirkens medlemmer hadde plikt til å unngå nasjonal selvhevdelse, rasefordommer og krigsvennlige holdninger, og den kristne, offentlige mening skulle bli «den sterkeste motvekt mot krig». Konferansen trakk frem Folkeforbundet som det viktigste virkemiddel for internasjonalt fellesskap mellom folkeslagene. På grunn av arbeidet med fredskonferansen var Söderblom for første gang blitt nominert til Nobels Fredspris i 1926. Han ble nominert igjen i 1929 før han tilslutt fikk prisen i 1930.

Jonas Jonsons biografi handler om mye mer enn Söderbloms engasjement for fred og økumenikk. Det er en meget velskrevet og historisk interessant bok om et langt liv og om en fascinerende personlighet som bygger broer mellom barndommens pietisme og ungdommens liberal-teologi og brenner seg selv opp i utrettelig arbeid for kirke, samfunn, misjon og kultur. Jonson har nylig fått Axel Hirsch pris for årets beste biografi, en pris som deles ut av Svenska Akademien.

I vår sammenheng er det arbeidet for fred og for å legge grunnen for Life and Work som er det mest interessante. Life and Work blir med tid og stund en av de tre bevegelser som til sist blir til Kirkenes Verdensråd i Amsterdam i 1948. De to andre bevegelser er Faith and Order og the International Missionary Council. Kapitlene om forberedelsene til Stockholm-møtet i 1925 er spennende bidrag til økumenikkens historie. Söderblom og hans nærmeste medarbeidere er opptatt av de kristnes åndelige enhet ('en evangelisk katolisitet'), kristendommen og krigen, veier til fred, rettens ukrenkelighet, den internasjonale rettsordning og praktiske problemer i forbindelse med misjon i hverandres kolonier. Helt fra starten fikk Söderblom de ortodokse dratt inn i tenkning og forarbeid. Krumtappen i alt dette var en erkebiskop som skrev brev, reiste og skapte personlige relasjoner på tvers. På veien mot 1925 tok han initiativ til årlige forelesninger i regi av Olaus Petri-stiftelsen (som også ble et redskap for å finansiere de mange tiltak). Her hentet han inn forelesere fra Norden og Europa. En av dem var for øvrig Karl Ludvig Reichelt som siden utga sine forelesninger i boken 'Fra Østens Religiøse Liv', tilegnet Söderblom. Reichelt og Söderblom delte samme syn i religionsteologien: Gud åpenbarer seg i alle religioner, men hans åpenbaring får sitt viktigste uttrykk i Jesus Kristus – altså en klar fulfilment-religionsteologi.

Söderblom er en av forrige århundres betydelige religionshistorikere (med fokus på 'det hellige'), men hans livs tema ble praktisk kristendom – hjelp til krigsfanger, sultende barn, lutherske menigheter og folkeforsoning. Han er opptatt av Jesu læres grunnsatser om forsoning, rettferdighet og broderskap. Derfor satser han alt på å samle kirkens ledere fra hele verden og skape ett organ for praktisk samarbeid. Bakgrunnen er krigen og den 'urettferdige freden' (Versailles-traktaten). 'Doctrine Divides, Service Unites' – et utsagn fra tyskeren Hermann Kopley, som ble Söderbloms motto

årene igjennom. Fremtidens kirke må finne sammen i felles tjeneste, i et dogmatisk tolerant kultfellesskap hvor ulike samfunn er som sidekapeller til Kristi ene, hellige, katolske og apostoliske kirke. For Söderblom handlet det om åndelig fornyelse av en verden herjet av krig og nasjonalisme. For ham var den økumeniske bevegelsen en vekkesbevegelse for å redde en kristen sivilisasjon.

Knud Jørgensen

